

Dubbel weergekregen

door
A. J. HOOGENBIRK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

„Zoudt gij die ook willen koopen?“ blz. 26

DUBBEL WEERGEKREGEN

EEN VERHAAL

DOOR

A. J. HOOGENBIRK

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

EERSTE HOOFDSTUK,

waarin we met groot en klein kennis maken.

Op een oudejaarsavond, vrij wat guurder dan de meeste die wij beleefd hebben, zat — 't was tusschen vier en vijf uur — een vrouw in een kleine kamer, die zoowel tot huisvertrek als tot keuken scheen te dienen, ja tot nog meer. Op haar schoot lag eenig fijn naaiwerk, waarmede zij ijverig bezig was.

De vrouw, die omtrent veertig jaren oud zal geweest zijn, zag er bleek en mager uit, en 't was haar aan te zien, dat veel zorg en lijden haar deel was. Haar fijne, blanke handen toonden dat zij aan geen zwaren arbeid gewoon was, gelijk haar geheele voorkomen iemand aanduidde, die goede dagen had gekend. Haar kleding echter bewees dat die tijden thans voorbij waren, want hoewel 't winter was en koud, droeg zij een japon, die beter geschikt was voor den zomertijd en waarop menige lap toonde, dat de draagster de kunst moest verstaan »van oud nieuw te maken«. 't Was duidelijk dat zij getracht had in haar schamele kleren nog zoo goed mogelijk voor den dag te komen.

Ook het kamertje, waar zij zich bevond, sprak niet van welvaart. Meubelen waren er weinig en die er waren getuigden van lang gebruik. Een groote schrijftafel

aan den muur scheen hier eigenlijk niet te behooren. 't Was een mooi stuk werk en goed onderhouden ook. Het huisraad was eveneens lang niet nieuw meer en velerlei, dat onmisbaar kon heeten, ontbrak hier. Op den kalen vloer lag alleen voor de deur een mat, terwijl aan den wand inplaats van schilderijen slechts allerlei kookgereedschap hing. Midden in 't vertrek stond een kleine kachel, waarin wat steenkolen brandden, doch niet voldoende om ook zelfs deze kleine kamer behoorlijk te verwarmen.

Doch hoe armoedig 't er hier ook uitzag, het was er noch slordig noch onzindelijk. De vloer was helder, de meubelen vrij van stof, het keukengerei blank geschuurd en de gordijnen voor de kleine vensters hagelwit. De weinige stoelen hadden behoorlijk hun plaats en zooveel mogelijk was gezorgd dat niets in den weg lag. Kortom, er heerschte hier wel armoe, maar toch zindelijkheid en orde.

In een hoek der kamer stond een groot ledikant en in een vertrekje, waarin men uit de kamer kon komen, een kleiner, vlak voor een bedstede.

In het groote ledikant lagen op het oogenblik, waarvan ik hier spreek, twee meisjes, die samen nog geen achttien jaar telden. Zij sliepen niet, en waarom ze nu reeds te bed lagen, zullen we hooren.

In het kleine bed lag een knaapje, dat hoogstens zes jaar kon tellen. Zagen zijn zusjes er vrij gezond uit, met hem was 't anders. Het kind was doodelijk bleek, de flauwe oogen waren diep ingevallen en met een doffen blik staarde het jonkske voor zich, zonder zich te verroeren of ook maar een zucht te doen hooren. Moeder sprak niet en naaide ijverig voort, en 'teenige dat de stilte afbrak, was het gefluister der twee meisjes, die blijkbaar zoo vroeg nog niet slapen konden.

Hoe waren die moeder en haar kinderen daar gekomen?

Om u dat te vertellen moeten we eenige jaren teruggaan.

Toen woonde er in een onzer groote steden een bouwmeester. Hij was zeer bekwaam in zijn vak, en verdiende ook tamelijk geld, doch niet genoeg, naar hem docht, om er met zijn vrouw — hij was kort geleden getrouwd — behoorlijk van te leven. Nu had hij een vriend, die tot hem zeide: »In Amerika worden veel huizen, scholen en kerken gebouwd. Als gij daar naar toe gingt, zoudt gij werk in overvloed hebben en wjl ge knap genoeg zijt, ook zeker veel verdienen. Ik raad u, trek heen.«

Onze man — hij heette Warder — volgde dien raad op, te meer daar zijn vrouw er niet tegen had, en zij nog slechts voor één kindje hadden te zorgen. De reis werd aanvaard en volbracht, en weldra bevonden beiden zich in het oosten van Amerika, niet ver van de groote stad New-York, op een plaats waar de man dadelijk werk had gevonden, wjl er een school gebouwd werd.

Doch de verwachting in Amerika rijk en gelukkig te worden heeft al menigeen bedrogen, en ook Warder zou ondervinden dat daar het Paradijs niet ligt. Dat vindt men trouwens nergens meer op aarde, al zal 't er wel weer eens komen, gelijk we lezen in 't laatste boek des Bijbels, dat spreekt van een Paradijs Gods, dat Zijn kinderen is bereid.

Toen het eerste werk was afgelopen, kon Warder niet zoo spoedig een tweede vinden. Men zei hem dat hij beter had gedaan nog wat verder te trekken. Doch inmiddels raakte zijn geld op. Wel kreeg hij later weer wat om handen, maar niet genoeg om behoorlijk van te bestaan, temeer wjl bij het eene kindje

nog een tweede, weder een meisje, was gekomen. In zijn hart wenschte Warder dikwijls dat hij maar hier was gebleven en overlei zelfs of hij niet zou terugkeeren. Doch dat ging maar niet zoo dadelijk. Hij werkte nu hier, dan daar, veelal als knecht, doch met overleg kon hij nog wel rondkomen.

Toch voelde hij zich bitter ongelukkig. Hij had zooveel gehoopt, zich allerlei schoons voorgesteld, gedacht een groot heer te zullen worden, en nu was hij nog minder dan vroeger in zijn eigen land. Dat hinderde en kwelde hem elken dag. Had hij zich nu maar tot den Heere God gewend en Hem om raad en hulp gevraagd, dan zouden die hem zeker zijn geschonken geworden. Maar dat deed Warder niet. Trouwens hij had zich om den dienst des Heeren nooit bekommerd, had altijd knap geleefd, maar zonder te vragen naar zijn Maker en naar hetgeen Hij, die ons leven en verstand en alles geeft, wil dat wij doen zullen. Zoo had dan Warder in de droefenis weinig troost. Wel poogde zijn vrouw hem op te beuren, doch zijn antwoord was: »Juist dat gij en de kinderen er onder lijden hindert mij het meest,« en dus werd hij met den dag meer droefgeestig en moedeloos.

»Een vroolijk hart is een gedurige maaltijd,« zegt Salomo. Zoo ook is een droefig hart — wel te verstaan als het de droefheid der wereld is die ons kwelt — een lange ziekte. Dat ondervond Warder ook. Eindelijk kon zijn lichaam het verdriet niet langer verduren. Hij werd ziek. De dokter kwam, maar hij kon weinig doen. Want de kwaal, die zielsverdriet heet, zit zoo diep, dat pillen en drankjes er niet bij kunnen komen. Zoo werd dan de bouwmeester al erger, en eindelijk stierf hij, met een treurig en hopeeloos hart, zonder te weten waar hij heenging, en buiten

God, gelijk hij had geleefd. Dat hij den zijnen niets kon nalaten begrijpt gij. Er moest zelfs nog heel veel betaald worden en ten slotte bleef er weinig of niets over om van te bestaan.

Zoo rustte dan nu op de moeder de zorg voor de drie kinderen, die het huisgezin telde kort vóór de vader stierf.

Een weduwe heeft vaak een moeilijk leven, wanneer de man, die voor haar heeft gewerkt, dat niet meer doen kan, en zij zelf niets bezit, en dat te meer wanneer zij daarbij voor het geheele gezin moet zorgen. Nog erger is het als zij, gelijk de weduwe van Warder, zich in een vreemd land bevindt, waar zij vriend noch maag heeft, en niemand zich om haar bekommert.

En zoo ging het hier. De vrouw moest al spoedig haar huis verlaten en een kleinere woning betrekken buiten het dorp, waar zij woonde. De ziekte van den man had veel gekost aan den dokter en de geneesmiddelen, en toen dat al betaald was schoot er, als gezegd, niets over. Zelfs moesten al dadelijk een paar meubelstukken worden verkocht, daar er anders zeker geen geld was geweest om brood te koopen.

Doch op den duur, dat begreep de weduwe heel goed, kon dat zoo niet. Er was voor de kinderen heel wat noodig; één ging al op school, en daarbij slijten ook de kleren, en heeft men vooral 's winters veel voor vuur en licht noodig. Zoo besloot de vrouw dan te zien werk te krijgen. Zij was iemand uit een goeden stand. Ruw werk had zij niet geleerd te doen, maar des te beter naaien, stoppen en andere handwerken. Maar hoe zou zij onder vreemden, menschen wier taal zij niet eens goed sprak, diegenen vinden, welke haar werk wilden geven?

Na lang beraad besloot zij eindelijk eens te gaan tot

iemand, dien zij in haar goede dagen steeds beleefd was voorbijgelopen, namelijk den predikant of liever een der predikanten van het dorp. Wel vreesde zij dat 't niets zou baten, want in de kerk kwam zij nooit en zij kende den leeraar niet.

Haar man was, als gezegd, niet iemand geweest, die God vreesde; zijn vrouw kende den Heer evenmin en had geleefd zooals hij, in het vast maar toch zeer bedrieglijk geloof, dat wie goed oppast zeker in den hemel komt. Naar de kerk gaan, Gods Woord lezen, bidden hadden man noch vrouw noodig geacht. Zij waren immers brave menschen, dachten zij, en voerden geen kwaad uit.

De leeraar keek verbaasd op, toen de weduwe voor hem stond. Hij hoorde haar vriendelijk aan, toen zij hem haar bitteren nood klaagde, hem eindelijk haar plan voorstelde, en vroeg of hij haar niet een weg kon wijzen om werk te krijgen.

»Dat is een droeve geschiedenis,« sprak de dominee eindelijk; »hebt gij er wel eens over nagedacht, waartoe u dit alles toch overkomen zou?«

Verbaasd zag de vrouw hem aan. Zij begreep die vraag niet.

»Ik bedoel,« ging de predikant voort, »of ge uzelf wel eens afgevraagd hebt, waartoe uw hoop en uw verwachtingen zijn afgebroken en alles u thans zoo tegenloopt. Ge weet toch dat er niets bij geval geschiedt, en dat het de Heere God is, die ons en vreugde en droefheid zendt.«

»O, zeker,« was 't antwoord.

»Nu dan, ik geloof dat Hij er Zijn doel mee heeft u zoo te leiden. Misschien hebt gij Hem vroeger vergeten of gedacht, dat ge het wel buiten Hem kondt stellen. Doch nu begint gij te gevoelen, niet waar,

hoe onzeker alles hier beneden is, hoe we op niets ons betrouwen kunnen zetten. Mij dunkt, dat leidt er toe uit te zien naar een vasten grond, naar Een die blijft, die niet wankelt en in allen nood en dood kan helpen.«

De weduwe hoorde hem zwijgend aan. Ze had nog zelden zoo hooren spreken, en misschien nog nooit bedacht, dat de oorzaak van haar droeven toestand wel eens die kon zijn, welke de predikant noemde. Zij werd diep geroerd en de tranen kwamen haar in de oogen.

»Misschien,« sprak de predikant, »wilt ge wel eens nadenken over hetgeen ik u zei. Intusschen zullen we zien of er iets voor u te doen is. Maar eerst nog een vraag: Er is een gids, die in moeilijke dagen beter raad geeft dan de wijste mensch. Die gids is Gods Woord, de Bijbel. Leest gij dien?«

»Heel zelden,« sprak de weduwe; »ik geloof niet dat we er een meer hebben.«

»Dan zal ik er u wel een leenen,« was het antwoord; »ik raad u ernstig aan er elken dag ook voor uw kinderen uit te lezen. En nu zullen we verder zien. Ik zal er met mijn vrouw over spreken.«

De predikant hield woord, en reeds twee dagen later kon hij zijn bezoekerster melden, dat de vrouw van den burgemeester werk voor haar had. Of de weduwe ook blijde was! Zij spoedde er zich heen, en toen zij met een kleine bestelling naaiwerk huiswaarts keerde, was er, voor 't eerst in vele dagen, weer eenige blijdschap in haar hart. Zij rekende uit hoe het, als zij maar genoeg werk had, met zuinigheid en overleg mogelijk zou zijn, al was 't ook heel sobertjes, te bestaan. Het oudste meisje, dat al niet zoo klein meer was, moest dan wat helpen in de huishouding, en zoo, dacht moeder, kunnen we er komen, tot misschien nog eens een betere tijd aanbreekt.

Eenige maanden gingen voorbij, waarin de vrouw door hard werken althans zooveel verdiende, dat zij met haar kinderen er kommerlijk van kon leven. Al wat in de kleine woning niet bepaald noodig was, werd verkocht, en intusschen zag de weduwe uit naar meer klanten, die haar werk en daarmee brood zouden verschaffen.

Doch juist het moeilijk en droevig leven, dat zij nu leidde, was, meer nog dan het woord van den predikant het middel, om haar er toe te brengen niet langer alles of ook veel van dit leven te verwachten. Zij was nog niet lang geleden zoo gelukkig geweest, en nu had zij in zoo korten tijd haar man en veel dat zij bezat moeten missen, en een leven gekregen vol moeite en zorg. Zij begon nu te begrijpen dat de Bijbel waarheid spreekt, die zegt dat het dwaas is op den mensch of op geld en goed zijn vertrouwen te stellen. Zij zou leeren wat wederom de Schrift zegt, dat hij welgelukzalig is, die op den Heer vertrouwt.

Doch dit leert men niet op één dag. De Heere God gebruikt daartoe velerlei middelen. Bovenal is 't zijn Woord, waaruit Hij ons onderricht. Daarom was het goed dat de weduwe zulk een heilzamen raad van den leeraar had ontvangen, en nog beter dat zij dien raad opvolgde, en Gods Woord ter hand nam.

De meisjes zagen wel vreemd op, toen moe voor het eerst den Bijbel opende en begon te lezen, en de weduwe zelf had niet beter geweten dan met het eerste hoofdstuk te beginnen. Doch toen het uit was, zei het jongste meisje, dat nu ook school ging :

»O moeder, daar heeft de meester ons laatst ook van verteld.«

En dat was ook zoo ; doch de meisjes hadden niet geweten, dat het uit den Bijbel was. En zij waren nog

niet ver genoeg in de vreemde taal, het Engelsch, om zelf in den Bijbel mee te lezen. Zij konden hoogstens een beetje Engelsch verstaan en praten. En wat den Bijbel betreft, daarvan hadden zij vroeger zelden of nooit gehoord. Gelukkig echter verstonden zoowel de kinderen als de moeder genoeg van de vreemde taal, om de geschiedenissen, die zij samen in Gods Woord lazen, vrijwel te begrijpen, en ging het ook elken dag beter.

Daar hielp ook veel toe, dat de weduwe, die bij den predikant zoo hartelijk was ontvangen, reeds den eersten Zondag den besten ter kerk ging, en dit voortaan geregeld deed. In 't begin was het wel meer uit beleefdheid en dankbaarheid dan omdat zij er zoo groote behoefte aan gevoelde. Doch al spoedig begon zij niet alleen de preek nagenoeg geheel te verstaan, maar ook te bemerken dat de dingen, waarover de leeraar sprak, haar van nabij betroffen, en van gewicht waren voor tijd en eeuwigheid.

Gij begrijpt wel, vrienden, dat dit alles een verandering in haar huis, haar hart en haar leven teweegbracht. De vrouw, die nu zoo alleen in de wereld stond, begon er behoefte aan te krijgen het Woord te lezen en daaruit troost en kracht te putten. En als vanzelf kwam zij er toe ook tot Hem te gaan, van wien de Bijbel ons zegt: »De Heer is nabij allen, die Hem aanroepen.« Tot Hem bad zij, in enkele woorden veelal, maar de Heer merkte er toch op. Want het is niet in de veelheid der woorden gelegen als wij bidden, maar in de begeerte des harten.

Zoo werd dan de aardsche verdrukking voor de moeder tot een hemelschen zegen. Zij zag in dat haar leven in vroeger dagen, al was 't uiterlijk ook gelukkig, toch eigenlijk een wandelen was geweest op den breeden

weg, die tot het verderf leidt. En hoe moeilijk nu haar dagen ook waren, toch kon zij in de droefenis nog den Heere danken, die haar alzoo had geleerd en haar de oogen had geopend om te zien den smallen weg, die tot het leven leidt, den weg waarop weinigen wandelen, maar die uitloopt op de eeuwige heerlijkheid.

Doch er zouden nog, lang eer zij dien eindpaal had bereikt, zware dagen komen, en wel spoedig, gelijk we verder zullen zien, al kreeg zij ook langzamerhand van meer dan één werk.

TWEEDE HOOFDSTUK,

dat spreekt van geven en van weigeren.

We keeren nu terug tot den oudejaarsavond, waarop we de weduwe het eerst ontmoetten, terwijl zij zat te naaien en haar kinderen reeds te bed lagen.

Een poos had de vrouw ijverig voortgewerkt, toen zij gestoord werd door een gekreun, dat uit het vertrekje naast de kamer kwam. Zij haastte zich naar de plaats, waar haar jongste kind, het knaapje, lag en vroeg :

»Scheelt er wat aan, Karel?»

»O moe, mijn arm doet weer zoo zeer,« was het antwoord.

De moeder zuchtte. Zij wist hoe het kwam. Vóór veertien dagen was Karel, toen hij van de straat kwam, waar de sneeuw dik lag, en hij op den houten vloer stapte, gevallen, wjl de sneeuw, die nog aan zijn

schoenen zat, hem deed uitglijden. Met hevige pijn aan den arm was hij opgestaan. 't Zou wel overgaan, dacht men. Maar het ging niet over; de arm werd dik, Karel kreeg de koorts, en eindelijk moest de dokter komen en de kleine jongen in bed blijven. Nu, hij leed heel geduldig en klaagde bijna nooit, schoon hij veel pijn had. Wel was na een week de arm wat beginnen te beteren, maar de koorts kwam nog telkens terug en tegelijk ook de pijn. Daarbij was de arme knaap in enkele dagen heel zwak geworden, en zoo stond moeder telkens met bezorgdheid bij zijn bed, en dacht: »Zou ik hem wel behouden?»

Zij legde haar zootje eens gemakkelijk in de kussens, en wachtte tot hij weer was ingesluimerd. Daarop wilde zij opnieuw aan haar naaiwerk gaan. Doch toen zij het bed voorbijkwam, waarin de beide meisjes lagen, zag zij wel hoe geen van hen sliep, en het jongste zelfs tranen in de oogen had.

Moeder wist heel best waarom, en het deed haar pijn. De kinderen hadden sinds vanmorgen nog niets gegeten en 't was koud ook in de kamer, bij zulk weer en zoo weinig brandstof in de kachel. Zoo had zij hen maar allebei naar bed laten gaan, waar ze althans warmer lagen, en beloofde hen straks te zullen roepen, als het tijd was voor 't avondeten.

Maar die tijd viel den meisjes heel, heel lang. Zij begrepen niet waarom moeder de haverbrij niet nu maar al klaar maakte; ze hadden toch zoo'n honger! Ze wisten niet hoe moeder niets liever zou hebben gedaan, maar nog eerst het naaiwerk wou afmaken, waaraan zij bezig was en waarvoor zij hoopte nog geld te krijgen.

En zoo lagen dan de kinderen te bed, zonder te kunnen slapen — 't was ook nog zoo vroeg! —

gedurig kijkende of het eten ook kwam, en telkens weer teleurgesteld, tot de een eindelijk de tranen in de oogen kreeg.

't Werd intusschen donker; de wind huilde door den schoorsteen en de sneeuw kletterde tegen de venster-ruiten. De weduwe beproefde nog wat te naaien, doch 't was te duister.

»Ik zal nu maar mijn boodschappen doen,« sprak zij bij zichzelf, »zij moeten toch eten hebben, en de olie is ook op en Karel kan niet buiten wat versterkends. Waar moet ik 't vandaan halen?«

Zij sloot de schrijftafel open en nam er een busje uit, waarop met groote letters gekrabbeld stond: *S p a a r p o t*. 't Was die van den kleinen jongen; hij had het er zelf op geschreven.

Moeder deed het busje open, terwijl haar de tranen in de oogen kwamen. Er lag tien gulden in; die had Karel op zijn verjaardag van den dominee gekregen, en hij was er zoo blij mee geweest en had gezegd, dat hij er moe wat moois voor koopen zou, en nu... moest het uitgegeven worden voor olie en meel en steenkolen!

»Het kan niet anders,« sprak de weduwe eindelijk zacht. »Ik zal 't er later wel weer in doen, als mijn werk maar betaald is.«

Zij nam het geld, fluisterde den meisjes toe dat zij even de deur uitging, maar dadelijk weerom kwam om het eten klaar te maken, en dat zij op Karel moesten letten. Toen verliet zij haar woning en ging de straat op, waar de gure wind haar de sneeuw in het gezicht woei, en haast niemand was te zien. O, hoe anders was het vroeger op oudejaarsavond in haar huis en hart geweest, toen haar man leefde en ook vóór dien tijd. Hoeveel vroolijke oudejaarsavonden had zij niet

doorgebracht — en nu ! Maar toch, bij al wat anders en bedroevend was geworden, kon zij in één verandering zich verheugen. 't Was die waarvan de blindgeborene sprak toen hij zei : »Eén ding weet ik, dat ik blind was en nu zie.«

Nog weinige schreden had de weduwe gedaan, toen haar oor getroffen werd door een klagende stem, vlak bij haar. In de duisternis en de sneeuwjacht kon zij echter niet gced voor zich uit zien, en ging dus op 't geluid af, naar een plek waar zij licht bespeurde.

Weldra stond zij voor de deur van een klein houten huis. Zij kende het, want zij moest het bijna dagelijks voorbij. Daar woonde Bronton, de kroeghouder, een groot,forsch man, met een norsch uiterlijk. Hij vond zijn bestaan ten deele in 't verkoopen van sterken drank en voor 't overige in den varkenshandel. Niemand hield van hem dan de drinkebroers, omdat hij de eenige op het dorp was, bij wien men jenever kon krijgen — wel te weten voor geld.

Op het oogenblik dat de weduwe er aankwam, stond Bronton in de deur van zijn huisje ; daarbinnen bij het licht zaten eenige mannen, die het jaar op de slechtste wijs besloten, namelijk in de kroeg. Zoo iets had de weduwe wel meer gezien. Maar wat thans haar aandacht trok, was, dat voor de herberg twee politiedienaren stonden, die een jongen knaap vasthielden. Tusschen hen en Bronton zag men een vrouw, fatsoenlijk gekleed, met een ontsteld gezicht. Zij was uit een winkel dichtbij de straat op gesneld, en 't was haar smeekende stem, die de weduwe had vernomen.

»Och mijnheer !« zoo riep de vrouw met klagend geluid, »laat mijn jongen los ; ik weet zeker dat hij 't niet gedaan heeft !«

»Praatjes !« riep de waard. »Ik ken u niet, en zou ik u dan gelooven ?«

»Maar wij zijn eerlijke menschen !« riep de vrouw ; »wij . . . .«

»Ja, ja, dat zeggen ze allemaal. Maar ik weet wat ik zeg,« ging de waard voort, terwijl er al meer volk kwam toelopen. »Vóór een half uur, dat kunnen de heeren getuigen die binnen zitten, lagen er vier dollars *) op de toonbank. Ik ga naar achteren, en meteen komt er een jongen binnen en vraagt ergens om. Mijn gasten kunnen hem natuurlijk niet helpen, en eer ik weer in den winkel ben, is de jongen weg en mijn geld ook. Ik vlieg de straat op en krijg hem nog net te pakken. Daar staat hij tusschen de dienders. Neemt hem mee, mannen !«

»Ik ben geen dief !« riep de knaap driftig. »Ik ging boodschappen doen voor moeder in het dorp, en zij had mij twee dollars meegegeven, die nog in mijn zak zitten. Ik liep hard omdat het zoo'n weer is. En toen de man de deur uit kwam loopen, greep hij mij vast. Maar ik heb waarlijk niet gestolen.«

»Dat hebt ge wel !« riep de kroegbaas ; »wie kan 't anders gedaan hebben ? Brengt hem weg ; dan kan hij in de gevangenis slapen en over zijn diefstal nadenken.«

»Och, mijnheer,« riep de vrouw, »het is niet zoo ! Laat hem toch gaan. Het is alles net als hij zeide. Wij wonen een heel eind van hier ; zijn vader is zeeman, en komt morgen onverwacht thuis. Daarom moest ik nu nog allerlei in huis halen, en terwijl ik zelf hierom wat koopen ging, stuurde ik mijn jongen ook naar een winkel. Breng mijn kind niet naar de gevangenis. Hij

*) f 10.

is onschuldig ; maar als gij 't niet gelooft, wacht dan tot morgen. Zijn vader brengt geld genoeg mee en zal alles in orde maken.«

De politieagenten wisten niet wat te doen. Zij onderzochten, terwijl al 't volk toekeek, de zakken van den jongen. Er kwam allerlei uit, maar aan geld niet meer dan twee dollars, net a's de knaap had gezegd.

»Ja, dat begrijp ik best,« riep de waard, »de gauw-dief heeft de rest weggegooid, om zoo vrij te loopen.«

»'t Is niet waar,« riep de knaap weer, en onder 't volk begon er meer dan een te zeggen dat het schande zou wezen een eerlijken jongen zoo maar weg te brengen, daar toch niemand hem had zien stelen. De waard begreep dat hij het te kwaad kon krijgen, en sprak :

»Nu, geef mij vier dollars, vrouw, en ik laat hem loopen. Maar anders gaat hij de gevangenis in. Ik wacht niet langer.«

»O, wat moet ik beginnen !« jammerde de vrouw ; »ik heb ze niet, en als morgen mijn man thuis komt en hij vindt zijn jongen in de gevangenis ! Is er dan niemand, die mij wil helpen ?«

Maar geen der dorpelingen scheen daartoe lust te gevoelen. De een na den ander droop nu af om thuis, oudejaar vierende, den jongen te vergeten, die wellicht als dief door de politie was opgepakt.

»Hij liegt het !« riep de jongen driftig, »ik ben niet in den winkel geweest.«

»Wat !« riep de waard, die weer moediger werd nu 't volk aftrok, »wilt gij mij ook nog tot een leugenaar maken ? Brengt hem weg.«

»Hij moet in elk geval mee, als Bronton 't eischt,« sprak een der politiemannen. »'t Moet onderzocht en dan zal wel blijken, wat de waarheid is.«

De moeder gaf een gil van ontzetting, terwijl de mannen haar zoon wilden meenemen. »Denkt toch aan zijn vader!« riep zij; »hebt medelijden. Twee jaar is mijn man weg geweest, en als hij nu thuis komt....«

Sprakeloos had de weduwe de bedroefde vrouw aangestaard. Zij dacht aan haar eigen zoontje en hoe 't haar temoede zou zijn, als die eens valschelijk werd beschuldigd. Zij rilde bij die gedachte en vroeg zich af: wat kan ik doen? Maar wat vermocht zij, die haar laatste geld bij zich droeg, en 't zoo hoog noodig had? Onwillekeurig tastte zij in den zak, waar zij de tien gulden, vier dollars, in had gedaan; zij wilde die wel niet geheel uitgeven, maar had al wat in den spaarpot was in de haast bij zich gestoken.

De arme moeder, wier jongen weggevoerd zou worden, had de beweging der weduwe, die in haar zak tastte, gezien en wierp op haar een smartelijken, smeekenden blik. De weduwe begreep het en — haar hart werd diep ontroerd. Snel was haar besluit genomen. »Geef dengene, die iets van u bidt,« zegt de Schrift; die bidt, ook zonder woorden. Haastig haalde zij de vier dollars tevoorschijn, drukte die de moeder in de hand en spoedde zich weg. Zij was haar geld kwijt, doch zij dacht er niet aan. Bij een der burens, die gezien had wat zij deed en er zelf van ontroerd was, leende zij 't allernoodigste: een weinig meel, wat olie en steenkolen, en keerde toen haastig huiswaarts. Zij wist dat haar kinderen wachtten, en mocht niet met ledige handen terugkomen.

Zoodra de weduwe thuis kwam, haastte zij zich het vuur op te stoken en het eten te gaan gereed maken, terwijl de meisjes, die opgestaan waren, zich warmden bij de nu flink brandende kachel. Weldra zat het drietal aan de tafel, waarop de dampende brij stond.

De kinderen, die honger hadden, tastten gretig toe en verbaasden zich dat moeder 't ook niet deed. Zij wisten niet wat er gebeurd was ; dat moeders hoofd en hart vol zorgen waren, en zij zich afvroeg hoe 't morgen gaan moest, nu zij niets meer over had ; en of het toch niet verkeerd was geweest het geld, dat zij zelf zoo noodig had, aan een vreemde weg te geven. Maar dan zag zij weer de angstige moeder voor zich en den ruwen herbergier, en zij werd overtuigd dat zij niet verkeerd had gehandeld, terwijl haar 't woord des Heeren tebinnen kwam : »Zijt niet bezorgd voor den dag van morgen ;« en dat andere : »Werpt al uw bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u.«

Toen de maaltijd geëindigd was, gingen de meisjes de kamer opruimen, terwijl moeder, die nog even naar haar zontje had gezien, zich aan de tafel zette om haar naaiwerk af te maken. Zij was bezig aan een feestkleed, dat bestemd was voor een der rijksten uit het dorp, een dame, die mevrouw Denham heette. Het werk was zeer fijn en daarom moeilijk te verrichten bij lamplicht, vooral wanneer dat, gelijk hier, ver van helder was.

Toch naaide de weduwe ijverig voort aan het stuk, dat zij onderhanden had. Want zij dacht : ik zal dit eerst afmaken en het dan aan mevrouw Denham brengen. Misschien betaalt zij dan alvast wat. Over een paar dagen komt dan al 't andere af.

Nog lang nadat de meisjes weer naar bed waren gegaan, zat de moeder vlijtig te naaien, tot eindelijk haar oogen en de vermoeyenis 't niet langer toelieten en zij 't werk neerlei, om ook ter rust te gaan. De kleine Karel scheen heerlijk te slapen.

Doch na een paar uur werd moeder, die in het

kamertje dicht bij den zieke sliep, wakker door een pijnlijken kreet. Haastig stond zij op en liep naar Karels bedje. Hij lag nu niet stil, maar bewoog zich onrustig terwijl zijn wangen gloeiden.

»Drinken, drinken!« riep hij, zoodra hij moeder bespeurde bij 't schijnsel van het nachtlicht, dat zij had ontstoken.

Moeder gaf hem te drinken en Karel ging weer stil liggen. Doch heel den nacht bleef hij onrustig. Moeder sliep bijna niet. Telkens moest zij naar haar jongen zien, die ook weer klaagde over pijn in zijn arm. Tcen de morgen aan'rak was moeder doodmoe en zag Karel zoo bleek en zwak, dat een der zusjes werd uitgestuurd om den dokter te halen.

Een uur later was deze er en sprak : »'t Is niet zoo erg, maar hij is heel zwak. Ik zal hem een middel voorschrijven ; dan zal de pijn wel wijken. Maar gij moet hem vooral veel versterkends geven : soep en wijn al'ereerst. Anders wordt hij nooit beter, want hij is erg min, daar hij de koorts heeft gehad.«

De dokter schreef een recept en ging heen.

Daar stond nu moeder bij Karels bed. Wat zou zij doen? 't Bezoek van den dokter had al een gulden gekost, maar dien behoefde zij niet dadelijk te betalen. Doch met het recept was 't anders ; 't geneesmiddel zou geld kosten en dan wijn en vleesch ! Waar zou zij 't vandaan halen? Of liever, hoe moest zij aan 't geld komen?

Het werk, waaraan zij zich zoo gerept had, was bijna af. Zij legde er de laatste hand aan, pakte het netjes in, en zei toen den kinderen vaarwel met de belofte spoedig weer te keeren.

Met hoop en vrees in 't hart schelde de weduwe bij mevrouw Denham aan, en vroeg haar te spreken.

De dame, die juist ontbeten had, zat in een gemakkelijken schommelstoel bij den haard, en las de krant. Denkelijk wachtte zij nieuwjaarsbezoeken. Toen de naaister binnentrad, zag zij even op, en wenkte haar plaats te nemen.

»Wat wenscht gij?« vroeg mevrouw Denham kortaf.

»Ik heb het lijf van de japon klaar,« was het antwoord, »en kwam het brengen. Dan kan mevrouw eens zien hoe 't haar bevalt.«

»Ge hadt wel wat gelegener kunnen komen,« zei de dame, »dan zoo vroeg. Maar laat eens zien.«

Mevrouw Denham bekeek het naaiwerk, maakte een opmerking over dit, een aanmerking op dat, en toen zij na een kwartier eindelijk zoo goed als uitgepraat was, sprak zij: »'t Is anders redelijk; ga nu voort en zorg vooral dat ik alles gauw thuis krijg, en er niets aan behoeft veranderd te worden.«

Nog altijd draalde de weduwe. 't Was als verwachtte zij dat iets volgen zou. Doch het kwam niet en eindelijk vroeg mevrouw Denham ongeduldig:

»Wacht gij nog ergens op, juffrouw?«

»Neem mij niet kwalijk, mevrouw,« was het antwoord, »maar zou 't u niet schikken mij alvast het lijf van de japon te betalen? Ik zit er erg om verlegen, want mijn kleine Karel is zoo ziek en heeft middelen noodig. En ik zou 't ook . . . .«

»Hoor eens,« sprak mevrouw Denham snibbig, »mijn vaste regel is nooit voor een stuk werk te betalen, eer 't geheel af is. Daar houd ik mij bij; anders kan ik op de dingen geen oog houden en had wel dagwerk. Maar bovendien heb ik op het oogenblik volstrekt geen klein geld, en ge zu't van een briefje van vijftig toch misschien niet terug hebben.«

»Neen mevrouw,« sprak de weduwe, die wel begreep

dat mevrouw van haar af wilde wezen. Zuchtend wandelde zij heen, terwijl mevrouw Denham nog eens op haar gemak het lijf van de japon ging bekijken. Er zijn hardvochtige menschen onder rijken en armen, menschen die enkel aan zichzelf en hun belang denken, alsof in den overvloed het geluk zat, of een mensch er wel bij vaart als hij slechts zichzelf zoekt. De Heer leert ons anders. Een mensch die God vreest, hij zij rijk of niet rijk, weet dat hij liefde moet bewijzen en de naaste zijn van hen, die hij in nood en ellende vindt.

De arme moeder keerde met een bezwaard hart huiswaarts. De woning was kil, want de kachel was uitgegaan wijl er te weinig kolen in gedaan waren. De meisjes waren op nieuwjaarsmorgen naar den dominee; kerk was er dien dag niet. Maar Kareltsje lag in zijn bed te kreunen van pijn, gelijk moeder reeds aan de voordeur hoorde.

Zij ging naar hem toe en trachtte hem te troosten. Hoe graag zou zij hem het geneesmiddel gegeven hebben, dat de pijn meest verzachten! Doch hoe zou zij aan 't geld komen? Zij had het recept nog in de hand, maar zij wist al van vroeger, dat de apotheker niets klaar zou maken, als 't niet dadelijk werd betaald.

Weer kwam de gedachte bij haar op: had ik gisteren mijn geld maar gehouden, en toch kon zij niet gelooven dat het verkeerd was geweest barmhartigheid te doen en een bedroefde vrouw uit den nood te helpen.

't Was intusschen de vraag, wat te doen. De vrouw dacht een oogenblik na. Toen ging zij naar den schoorsteenmantel, waarop een doos stond, die eens heel fraai was geweest, met blauw fluweel bekleed en met een zilver slootje. Het slootje was lang verkocht, het fluweel heel verkleurd, en moeder werd opnieuw

bedroefd toen zij dacht aan den tijd, toen dat doosje vol lag met allerlei fraaie dingen : zilver en goud en edelgesteenten ook, en hoe nu 't een na 't ander was verdwenen, verkocht voor brood.

Doch tegelijk gevoelde zij een wonderlijken troost in heur hart. Vroeger, zoo kwam haar eensklaps in de ziel, was dat mijn hoogste vreugd en hing mijn hart geheel aan die dingen ; toch zijn ze maar van de aarde en gaan voorbij, en kunnen iemand troosten noch helpen. Al heb ik dan ook nu die schoone aardsche zaken verloren, de Heere God heeft mij nog wat beters teruggegeven, hemelsche, eeuwige dingen, die blijven. Zoo dacht zij, en dit gaf haar troost en nieuwen moed.

Zij deed het doosje open. Er lag nog maar weinig in en nog minder dat waarde had voor wie 't koopen zou.

Een borstspeld van zilver en twee ringetjes — 't waren geschenken van haar moeder — konden nog iets opbrengen. Lang, heel lang had zij die bewaard, en 't kostte haar veel er van te scheiden. Doch nu 't voor den zieken, kleinen jongen was, mocht zij niet wachten. »Het kan niet anders,« sprak zij bij zichzelf, nam de speld en de ringetjes op, wikkelde ze in een stuk papier en ging naar Karel.

»Moe gaat even heen,« zeide ze tot hem, »en dan brengt moe een drankje mee, waardoor de pijn weggaat.«

Karel glimlachte flauwtjes ; moeder kustte hem, en ging de deur uit.

DERDE HOOFDSTUK,

waarin staat van missen en krijgen.

Het dorp, waar juffrouw Warder woonde, telde meer bewoners dan menig kleine stad in ons vaderland. Dat kwam doordat het er zeer gezond was, dat het dicht bij een groote stad lag en ook bij de zee. Vele aanzienlijken hadden er daarom hun zomerverblijven, anderen weer woonden er zomer en winter, zooals b.v. mevrouw Denham. Zomers was het er ook vol met bezoekers, welke eenige weken of een paar maanden bleven, doch die gingen dan niet in logementen, maar huurden kamers bij de inwoners van het dorp. De weduwe zou ook wel graag kamers verhuurd hebben, maar haar huisje was te klein en een grooter betrekken durfde zij niet, daar het verhuuren wel eens kon tegenloopen, en zij dan voor de kosten zat.

Nu woonden de lieden van het dorp echter zeer verspreid, wjl velen, inzonderheid de vreemdelingen, 't zoo verkozen, om vrijheid te hebben en de natuur te genieten, die daar zeer schoon was, alsmeê de frissche lucht, die in nauwe straten en stegen niet is in te ademen. Zoo kon men dan ook op het dorp wel van alles en allerlei krijgen — vooral sinds er veel aanzienlijken woonden — maar moest er soms een geducht eind om loopen.

Dat ondervond de weduwe ook, juist niet voor haar genoegen in dit weer, toen zij den weg insloeg naar den eenigen goudsmid en juwelier van het dorp, die er echter nog andere vakken bij uitoefende. Want, kon hij 't ook des zomers soms druk hebben, in den winter

zooals nu, vond hij in 't goud- en juweelenvak weinig te doen, en hij moest dan toch ook leven.

Met een kloppend hart trad de weduwe den winkel van den goudsmid binnen, want zij behoorde niet tot zijn vaste klanten; — ge begrijpt wel waardoor. Hij was een voorzichtig, zuinig man; bovendien, dit wist moeder als bij ondervinding, werd voor oud goud en zilver niet veel betaald; en dan voor het weinigje dat zij had!

De deur van den winkel was gesloten, men verwachtte, naar 't scheen, geen koopers, vooral niet op den nieuwjaarsmorgen. Eindelijk, na herhaald kloppen, hoorde de vrouw een slot omdraaien en de deur opengaan. De vrouw van den goudsmid stond voor haar, in dit ochtenduur al netjes aangekleed, en vroeg wat zij verlangde.

»Ik zou uw man graag even spreken.«

»Kan ik 't ook afdoen?« vroeg de vrouw, »mijn man is boven op zolder, hij moet daar nog wat opruimen, om straks klaar te zijn.«

»Dat gaat moeilijk,« antwoordde de weduwe, »ik moet het bepaald hem zelf vragen.«

Het duurde lang, heel lang eer de goudsmid kwam, en de bezoekerster vond dat om vele redenen niet aangenaam. Eindelijk verscheen hij, juist niet goudsmiden juwelierachtig gekleed. Doch de weduwe lette daar niet op, maar bespeurde des te beter hoe zijn gezicht lang niet vriendelijk stond, maar als van iemand, die knorrig wordt wijl men hem in zijn werk komt storen.

»Wat wenscht gij?« vroeg hij, de weduwe bespeurende, terwijl zijn stem zeker minder vriendelijk klonk dan wanneer hij een groot heer of een rijk gekleede dame in zijn winkel had aangetroffen.

Juffrouw Warder liet hem de zilveren speld en de twee ringetjes zien en sprak :

»Zoudt gij die ook willen koopen?»

De goudsmid wierp er even een blik op en zei eenvoudig : »Neen, niet noodig.«

»Maar, gij kunt het misschien later toch wel gebruiken,« was 't antwoord ; »ik heb het geld nu noodig.«

»Dat kan best wezen,« hernam de baas, »maar 't is vandaag al een heel ongelegen dag ; eigenlijk is mijn winkel gesloten ; daarbij is 't winter zooals gij weet, en voor mij een stille tijd in de zaken. En dan nog, wat is het heelemaal waard ? Twee dollars — op zijn hoogst.« (5 gulden.)

»'t Heeft wel vijfmaal zooveel gekost,« zei de weduwe.

»Dat kan best wezen,« sprak de ander weer, »maar die dingen zijn nu uit de mode ; ik moet ze versmelten en 't is de vraag of ik, al neem ik ze voor twee dollars, er nog wel iets aan verdien.«

De weduwe wist wel beter, maar toen zij dit den winkelier te kennen gaf, verklaarde hij voor de derde maal — want het was een toegeeflijke man — »dat het best wezen kon,« »maar,« zoo ging hij voort, »ik heb u niet geroepen ; 't kan wel zes dollars waard wezen, maar ik geef er niet meer voor.«

Wat moest de weduwe doen ? Zij hield zich als wilde zij heengaan, om daardoor te zien of de man soms nog tot andere gedachten kwam. Maar de goudsmid was slimmer dan zij. Hij wist heel goed dat de vrouw 't geld hoog noodig had, en ook dat hij zelf om die dingen niet verlegen en er geen andere goudsmid op het dorp was. Dat hij veel te weinig bood hinderde hem niet. Zij kon 't immers doen of laten, naar zij wilde !

' Aan de deur gekomen, keerde de weduwe zich om. Zij moest toch geld hebben ; met een traan in 't oog sprak zij tot den goudsmid :

»Neem het dan maar voor twee dollars.«

In een paar minuten was het nu afgedaan. De weduwe ging met een treurig hart den winkel uit ; de goudsmid borg de kostbaarheden weg, terwijl hij dacht : »dat is weer een zoet winstje.« Maar of zijn ziel ook voor de eeuwigheid bij den koop verloren of gewonnen had, daaraan dacht de man niet. »Ziet toe en wacht u van de gierigheid,« zegt het Woord des Heeren.

Met haastige schreden, want zij had zich in den winkel lang opgehouden, stapte nu de weduwe naar den apotheker en gaf hem 't recept. Gelukkig kon dat dadelijk klaar gemaakt worden, en zij het drankje meenemen ; maar het kostte bijna anderhalven gulden. Toen ging zij wat kolen bestellen voor brandstof, en haalde vleesch en een half fleschje wijn, om Karel wat versterkende soep te kunnen klaarmaken en hem te verkwikken. Doch toen zij thuis kwam en eens narekende hoeveel zij had uitgegeven, bevond zij dat er nog twaalf stuivers over waren. En daar moest zij met de kinderen minstens nog een dag of vier van leven !

Uit haar overpeinzingen, die juist niet vroolijk waren, werd zij gewekt, doordat er stemmen kwamen uit het kamertje, waar Karel lag.

»Wel meisjes,« riep moeder, »zijt gij niet naar school?«

»Maar moe,« was 't antwoord, »vandaag op nieuwjaar is er immers geen school. We zijn naar den dominee geweest, zooals gij ons verleden week gezegd hebt. Hij was heel vriendelijk en mevrouw ook.«

Nu ging de weduwe een licht op. Nu begreep zij

wat de goudsmid bedoeld had met een ongelegen dag, en waarom de juffrouw zoo vroeg al gereed en gekleed was geweest. Ja, gisteravond had zij zich nog wel herinnerd dat het oudejaar was. Maar in dit vreemde land, waar alles anders was dan in haar geboorteland, hier waar zij zoo alleen stond, was zoo weinig dat haar aan oud- of aan nieuwjaar herinnerde. Maar bovenal had de zorg voor den zieken jongen, het reppen om haar werk af te krijgen en het denken over al haar nood en over wat zij toch zou beginnen, haar hoofd en hart geheel vervuld, en zoo was en oude- en nieuwejaar vergeten.

Doch had, zooals ik zei, de weduwe uit al'erlei oorzaken weinig aan oudejaarsavond, geheel niet aan nieuwejaarsmorgen gedacht, thans, nu zij er aan herinnerd werd, overvielen haar allerlei droevige gedachten. Want zij bedacht hoe zij thuis als klein meisje den nieuwejaarsmorgen a'tijd prettig vond, hoe er dien dag bij haar ouders a'tijd veel menschen kwamen, en zij veel smakelijks en lekkers kreeg en iedereen goedsmoeds en opgeruimd was. Hoe graag had zij nu haar kinderen ook eens zoo'n dag bereid! En hoe anders was de nieuwejaarsmorgen nog twee jaren geleden geweest. En . . . .

Maar zij werd in haar overdenkingen gestoord, doordat de beide meisjes, welke tegen elkaar lachten, op haar toeliepen en haar omhelsden, terwijl zij haar veel geluk en zegen in het nieuwejaar toewenschten. Tegelijk haalde de jongste een pakje tevoorschijn; dat moest moeder openmaken. En wat zag' zij nu? Er zat een nieuwjaarskoek in, gelijk men ze daar te lande bakt, wel een kleine, maar de geefsters waren ook nog maar klein.

» Maar lieve kinderen! « riep moeder, nadat zij hen

hartelijk gekust had, »wat een verrassing! Ik zou wezenlijk vergeten hebben dat het nieuwjaar was. Hoe zijt ge aan zoo'n mooien koek gekomen?»

»Och moe,« zei de oudste, »als wij naar school gaan moeten we altijd de oude juffrouw Thomson voorbij. Zij houdt kippen, weet gij, en nu heeft zij ons gevraagd, of we nu en dan een paar eieren willen meenemen voor haar zoon, den timmerman, die vlak bij 't school woont. Daar kregen we dan wat voor van den baas, en dat hebben we opgespaard om voor u iets te koopen. Nu moet u 't ook eens proeven.«

Dat gebeurde natuurlijk en dat Karel'tje ook niet vergeten werd, begrijpt gij, al kon hij maar weinig er van gebruiken, en had hij ook wat krachtigers noodig. Dat zou moeder nu klaar maken. Maar eer zij daarmee begon haalde zij een psalmboek voor den dag, zong daaruit met de meisjes een loflied tot eer des Heeren, en bad Hem hen allen te willen zegenen in dit nieuwe jaar. Trouw gingen de meisjes de kamer in orde brengen, en moeder aan het bereiden van de soep voor Karel. En toen de weduwe des avonds ter ruste ging, was er bij al de droefenis toch ook blijdschap in haar hart en kon zij als Job zeggen: »De Heer heeft gegeven, de Heer heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd.«

Drie dagen later was het naaiwerk voor mevrouw Denham af. Dat juffrouw Warder zich daarover verblijdde kunt gij begrijpen, want ten eerste was 't een moeilijk werk geweest, ten tweede zou zij nu zeker het loon voor haar arbeid kunnen ontvangen. En dat was hoog noodig, want van de twaalf stuivers, waar zij het nieuwe jaar mee begonnen was, had zij natuurlijk niet veel meer over; en er moest niet alleen ge-

geten en gedronken worden, maar Karel, die nu mooi beterde, had steeds geneesmiddelen noodig en ook andere dingen. En dat alles kostte veel geld.

De weduwe nam het werk mee en ging de deur uit, in de hoop van 'tgeen zij ontvangen zou voor het gezin en voor den kleinen zieke 't een en ander te kunnen koopen. Doch ongelukkig hoorde zij, bij mevrouw Denham gekomen en toen zij 't werk had afgegeven, dat mevrouw niet thuis was. Morgen zou de rekening betaald worden.

Dat was een harde slag. Wat nu te beginnen? De tranen kwamen haar in de oogen. De gedachte kwam bij haar op naar den dominee te gaan, en hem alles te vertellen. Maar zij kende hem nog zoo weinig, hij had al zooveel voor haar gedaan, kortom zij dorst het niet en ging bedroefd voort. Bij den bakker ging zij aan, want die wilde nog wel brood geven en met de betaling wachten, en de grutter ook. Maar voor Karel moest er nu wijn wezen en kippensoep, en 't een en ander was slechts te krijgen in den grooten winkel, waar zij een enkelen keer maar was geweest, en waar men niet borgen zou. Dat wist zij wel. Toch zou zij 't wagen.

Zij opende beschroomd de deur van den fraaien winkel; een bediende kwam haar reeds tegemoet.

»Kunt u mij ook een fleschje wijn geven,« vroeg zij, »en een kippetje. Ik zal het morgen betalen, ik woon...«

De bediende, die eerst een heel vriendelijk gezicht had getoond, keek nu dadelijk anders en sprak:

»Neem mij niet kwalijk, mevrouw, maar de patroon verkoopt nooit op krediet. We leveren alles heel goedkoop af, maar alleen tegen dadelijke betaling. Dat moet wel, want er zijn hier zomers zooveel vreemdelingen uit Oost en West, dat we dagwerk zouden hebben,

als we later bij hen met de rekening moesten aankomen.«

»Maar ik woon hier altijd,« sprak de weduwe schuchter.

»Dat zal wel zoo wezen maar de patroon heeft nu eenmaal zijn vasten stelregel, om nooit te verkoopen dan als 't dadelijk betaald wordt. We willen het u morgen wel aan huis brengen. Betaalt u dan.«

»Maar ik heb het nu noodig.«

»Het spijt mij, maar ik kan er niets aan doen,« sprak de bediende met een gezicht, dat scheen te zeggen : houd mij nu maar niet langer op.

De moeder begreep dat en keerde zich om. Juist toen zij naar de deur trad, hoorde zij daarbuiten een stem, die luid en krachtig riep :

»Johan, Johan, zij is het. Ik weet het nu zeker !«

Eenigszins verwonderd zag de weduwe op. De deur uitgaande, bespeurde zij een man en een vrouw, die voor den winkel stonden. Doch 'tzij dat de weduwe te zeer ontsteld was om goed op te letten, 'tzij doordat zij haar gezicht had afgewend, genoeg, juffrouw Warder zag van de vrouw weinig, doch des te beter kon zij den man beschouwen. 't Was iemand van hooge gestalte, frisch gebouwd, met een door de zon gebruind gezicht, en door een dikke jas tegen de kou beschut. Hij keek haar nauwlettend maar recht vriendelijk aan, terwijl zij haastig den stoep van den winkel afging.

De arme, teleurgestelde vrouw sloeg op den onbekenden man weinig acht. Zij had werk zich goed te houden, en spoedde zich naar huis.

Vroolijk was het ook daar niet. Karel was onrustig en riep om moeder, en de zusjes, die vergeefs hem poogden te troosten, zagen even verlangend naar moeder uit en — naar den maaltijd, waarvoor, hoopten

zij, moeder het noodige mee zou brengen. Doch dat viel anders uit. De kleine zieke kwam weder wat tot rust, toen hij van zijn drankje had ingenomen, en viel weldra in slaap, maar de andere kinderen hadden honger. Toch was er niets in huis voor hen dan een klein stuk brood en een weinig melk.

»Troost u maar,« zei moeder, die zelf niets gebruikte, »morgen zal ik wel geld hebben. Denkt eens, ik heb voor Kare'tje die ziek is, niet eens wat kunnen meebrengen, hoe noodig hij 't ook heeft en gij zijt nog gezond.«

Doch moeder wist ook wel — al zeide zij 't niet — dat juist de gezonden gaarne iets lusten, en 't ging haar aan 't hart, dat zij het toch niet kon geven. Zij gaf den meisjes wat te doen en zette zichzelf in een hoekje neder, om in s'ilte den Heere om hulp en raad te bidden. Want zij gevoelde wel dat, al werd zij ook morgen betaald, het toch op den duur onmogelijk zijn zou, met heel het gezin te leven van hetgeen haar naaiwerk opbracht.

Eensklaps werd er aan de deur geklopt.

Dat gebeurde maar zelden bij de weduwe, want bezoeken kwamen er, gelijk bij tal van arme menschen, niet veel en de boodschappen liet zij — ge begrijpt wel waarom — niet brengen, maar deed ze zelf of liet hen door de meisjes doen.

Zij opende de deur, terwijl de kinderen nieuwsgierig haar achterna gluurden. Een man stond voor haar. Zij herkende hem nu dadelijk voor denzelfden, dien zij bij het verlaten van den winkel had gezien. Trouwens, zijn groote, f.inke gestalte, zijn donkerkleurig gelaat, dat een goedige uitdrukking had, maakten dat wie hem eens had gezien zijn trekken niet zoo spoedig weer vergat.

Tegelijk echter bespeurde de weduwe, dat achter den man een vrouw stond, . . . blz. 33

Tegelijk echter bespeurde de weduwe, dat achter den man een vrouw stond, die zij evenwel niet goed zien kon, en ook niet aanstonds herkende. De man had namelijk een zeer groote mand op den nek. Toen de weduwe hem verwonderd vroeg wat hij wenschte, sprak hij :

»Neem me niet kwalijk, juffrouw, maar ik zal eerst dat vrachtje eens neerzetten. Ik ben wel voor geen klein geruchtje vervaard, maar met zoo'n volle mand door de sneeuw te loopen, dat zou ik toch geen halven dag volhouden.«

De mand werd neergezet, en de weduwe, die niet begreep wat dat beteekende, vroeg :

»Maar zijt ge hier wel terecht?«

»Wel wis en zeker, juffrouw,« was 't antwoord, »geef me daar maar eens de hand op, al is de mijne ook wat ruw. Ik moet u toch tegelijk bedanken, en wel heel hartelijk. Want het was mooi gedaan.«

»Maar wat bedoelt ge toch?« vroeg de weduwe, »kom eens binnen. Ik wou graag meer hooren.«

»Mag mijn vrouw ook mee komen en de mand ook?«

»Zeker,« zei juffrouw Warder glimlachend.

Weldra bevonden zich allen in de huiskamer, waar ook de mand werd geplaatst, naar welke de kinderen heel nieuwsgierig keken. Maar zij konden niet veel zien, want er lag een stuk zeildoek op den korf, en daarover was een touw gebonden.

»Nu juffrouw Warder,« zei de man, terwijl hij weder haar hand drukte, »moet ik u ook voor mijn vrouw nog eens hartelijk bedanken en meteen mijn schuld afdoen. Kent ge haar niet meer?« vroeg hij, op zijn vrouw wijzend.

»Ik zal u dan uit den droom helpen,« sprak de

vrouw vriendelijk, en met een stem die deed merken dat zij diep bewogen was. »Weet gij niet, juffrouw, hoe gij op oudejaarsavond vier dollars hebt gegeven aan dien man uit de kroeg, Bronton heet hij, geloof ik, die een jongen, dien hij voor een dief hield, wou laten opbrengen? Nu, ik ben die vrouw, en die jongen is mijn zoontje David. Gij weet misschien nog dat ik zei, hoe mijn man den volgenden dag thuis zou komen van de reis en, zooals gij ziet, is dat nu gebeurd. Maar ik begrijp best dat ge mij niet herkent; het was zoo donker en er was zooveel volk, en we waren allen ontsteld en . . . .«

»Hoor eens,« zei de man, »herkend of niet, we kennen malkaar nu, en zoo ik hoop, voor lang.«

»Ja,« zei de vrouw, met tranen in de oogen, »ik zie dat ge ook kinderen hebt, juffrouw; ik dacht het wel. Maar dat zeg ik, we zullen u nooit kunnen vergelden wat ge voor ons gedaan hebt. Wat hadden we moeten beginnen als ge ons niet geholpen hadt?«

»En dan,« zei de man, »als ik hier rondzie . . . .« Maar hij zweeg op een wenk van zijn vrouw, die hem wees op de meisjes. 't Was beter dat zij niet hoorden wat hij wilde zeggen. De weduwe echter maakte het hem gemakkelijk door te vragen :

»En weet Bronton nu al wie hem heeft bestolen?«

»O ja,« sprak de man haastig, »even vóór mijn jongen voorbijkwam, waren er een paar deugnieten uit de stad in den winkel gekomen, en toen zij er den waard niet vonden, hebben zij het geld gekaapt. Toen Bronton later de deur uitstoot, liep hij juist mijn David tegen 't lijf, en hield hem voor den dief. En daarop... maar dat behoef ik u niet te vertellen.«

De man was intusschen opgestaan, en had zich naar de mand begeven. Hij maakte het touw los, en terwijl

de meisjes, zonder 't zelf haast te weten, al naderbij kwamen, lichte hij het zeildoek op.

Met groote oogen zagen de kinderen toe, terwijl moeder verder met haar bezoekster, die zij nu herkende, sprak en de man zijn korf begon uit te pakken.

Er zat blijkbaar heel wat in, al was het ongelukkig zoo in papieren gewikkeld, dat men niet recht kon zien wat het was, alvorens die losgemaakt werden. Eindelijk was de mand leeg en stond er een heele stapel naast.

»t Zal nu wel wat lichter zijn dan daar straks, dat vrachtje,« sprak de man, terwijl hij weer zitten ging.

»Ei zoo,« antwoordde de vrouw, »dat hebt ge vlug gedaan.«

»Ja, juffrouw,« zoo ging hij voort tot de weduwe, »wij wilden u eens een kleine verrassing bereiden. Nu we elkaar wat nader kennen, mogen we ook onze hartelijke gelukwenschen zoo kort na nieuwjaar wel voor u uitspreken. En we hopen, dat ge ook het andere van ons wilt aannemen, al beteekent het niet veel.«

»Maar juffrouw,« sprak de weduwe, tot deze, »ik...«

»Nu, goed ; maar mijn man en ik, we konden niet anders dan u op een of andere wijs onzen dank betuigen. God moge u zegenen en uw zieken jongen ook, voor wat gij aan den mijnen hebt gedaan. Wat had ik moeten beginnen, als zij mijn David hadden meegenomen en mijn man hem in de gevangenis had gevonden, bij het thuiskomen ; maar gij hebt mijn jongen uit den nood gered en ons ook, en zouden we u niet danken ?«

De weduwe wilde nog iets zeggen, maar de vrouw ging voort, terwijl zij haar man een wenk gaf :

»Nu mag mijn man zeker den kleinen, zieken jongen

wel eens zien, en zullen de meisjes hem wel wijzen waar hij zijn moet.«

Zoo gebeurde het, maar nauwelijks waren de zeeman en de zusjes in het kamertje, of de vrouw haalde een heel klein pakje uit haar zak en gaf het aan de weduwe, terwijl zij sprak :

»Neem dit van ons aan en maak het straks open, niet nu. Ik zal u intusschen helpen, om wat uit de mand gekomen is weg te bergen. De meisjes en uw zoontje moeten ook eens zien wat we voor hen meegebracht hebben. Ik begreep wel dat ge zelf ook kinderen hadt — al wist niemand mij dat precies te zeggen toen ik naar u vroeg — want gij hebt als een rechte moeder gehandeld. Nu moeten de kleinen ook eens vroolijk wezen. En het andere kunt ge, hoop ik, gebruiken, al is 't maar voor den zieke.«

»Maar, juffrouw,« sprak de weduwe, »gij overlaadt mij, geloof ik, met goede dingen. Dat is immers te veel, veel te veel.«

»Neen, neen,« sprak de zeeman, die juist uit het kamertje terugkeerde en de laatste woorden hoorde ; »'t is volstrekt niet te veel. Maak u niet bezorgd, lieve vrouw ; ik ben wel lang weggebleven, maar heb dan ook een heel goede reis gehad. Wij handelden daarginds dikwijls meteen voor onszelf. Het heeft God behaagd mij te zegenen, en dat verblijdt mij te meer, omdat ik nu toonen mag dat ik uw goedheid op prijs stel.«

Thans werd de inhoud van de mand aan 't licht gebracht. Daar kwam allerlei tevoorschijn. Eerst verscheiden flesschen wijn — juist wat noodig was — een paar pakken chocolaad, poppen en doozen met speelgoed, koffie, thee, ja zelfs een paar kippetjes — geslacht natuurlijk — een schoon stuk vleesch, en een

heele partij broodjes. 't Was geen wonder, dat de sterke zeeman er zijn vracht aan gehad had!

»'t Is in dit weer niet prettig veel boodschappen te loopen,« sprak hij glimlachend, »daarom hebben we maar wat meegebracht.«

De weduwe was diep getroffen. 't Was haar bijna onmogelijk iets te zeggen. De kinderen daarentegen lachten en jubelden van vreugd bij zooveel moois! Nu, zij hadden ook nog zelden zoo'n dag gehad! Zelfs de zieke knaap kreeg schik in al 't fraais en lachte, wat hij in lang niet had gedaan, zoodat de zeeman zei: »Geloof mij, juffrouw, dat is voor uw jongen nog beter dan twee drankjes van den dokter.«

't Duurde een heele tijd eer alles behoorlijk een plaats had gekregen. Toen 't zoover was sprak de man:

»En nu, juffrouw Warder, moeten we verder. Maar als ge 't goedvindt komen we heel spoedig terug. Want gij moet David ook eens zien. Mag hij meekomen?«

»Zeker,« was 't antwoord.

»Ik zou u de groote mand ook wel laten,« sprak de zeeman, »maar die behoort mij niet en moet weerom. En nu, goeden dag!«

Allen namen hartelijk afscheid van elkander, en toen de gasten vertrokken waren zette zich de weduwe even neer, en in haar hart kwamen op dien morgen de woorden op van den psalmist:

»Loof den Heer, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden.«

Toen juffrouw Warder aan den avond van dien dag ter ruste zou gaan, en alleen was, opende zij het pakje, dat zij ontvangen en in haar zak gestoken had. Er lagen banknoten in, de weduwe telde en vond er

twintig, elk van vijf dollars, samen een tweehonderd vijftig gulden.

Hoe verheugd moeder was, kunt ge u misschien niet voorstellen, vrienden, want geen van u heeft nog ooit voor anderen veel te zorgen gehad; geen was ook denkelijk ooit in een vreemd land, waar niemand was om u te helpen. Juffrouw Warder echter vond dit geschenk veel te groot, en nam zich voor om dat aan de zeeman en zijn vrouw te zeggen, zoodra zij weder kwamen. Hen opzoeken ging kwalijk, wijl zij niet wist waar de lieden woonden, en verzuimd had het te vragen.

VIERDE HOOFDSTUK,

waarin men menschen en zaken ziet verhuizen.

Den volgenden morgen, toen de meisjes weer naar school waren en Karelkje rustig sliep, gaf moeder behoorlijk een plaats aan al hetgeen zij gisteren hadden ontvangen. En nogmaals verbaasde zij zich over zoo veel en zoo velerlei. De zieke had er reeds wat van gebruikt, dat uitnemend voor hem was; en ook voor de gezonden was 'tgeen de mand had opgeleverd lang niet te versmaden. Dat was trouwens reeds den vorigen avond gebleken. En wederom dacht de weduwe bij zichzelf: Wat is de Heer toch trouw en goed, dat Hij ons zoo het nieuwejaar doet ingaan, en ons in dezen barren tijd zoo trouw verzorgt en zulke goede vrienden toezendt. Ik behoef er wezenlijk geen spijt

van te hebben, dat ik mijn vier dollars weggaf. Wel is het mij juist ten goede geweest.

Een paar dagen daarna, toen Karel, die nu zooveel versterkends kon krijgen als hij maar behoefde, al mooi begon te beteren, ging de moeder op een ochtend de deur uit naar den goudsmid, aan wien zij kort geleden de speld en de ringetjes had verkocht. Zij was aan die dingen gehecht en, zoo dacht zij, nu de Heere mij zoo vriendelijk een zoo rijke verrassing heeft beschikt, mag ik er althans wel gebruik van maken om terug te koopen wat ik slechts uit nood wegdeed. Wat ik er voor kreeg is het in alle geval meer dan waard.

In den winkel gekomen, vond zij daar de juffrouw. Toen zij deze vroeg den juwelier en goudsmid te spreken, ging de vrouw weg om haar man te zoeken. Waar die op het oogenblik zat weet ik niet, doch het duurde heel lang eer zijn echtgenoot terugkwam, en toen met de boodschap, dat haar man zeker niet thuis was. Zij had hem overal gezocht, maar nergens gevonden.

Den volgenden dag ging de weduwe, die gezegd had dat zij weer zou komen, nog eens op een ander uur, waarop de meisjes thuis waren om op Karel te passen. De goudsmid was nu wel thuis, doch liet heel lang op zich wachten.

»Ik kom u vragen om mij de speld en de ringetjes weer terug te verkoopen,« zei de weduwe, »ik wil er graag nog iets meer voor geven dan twee dollars.«

De goudsmid scheen eerst de geheele zaak vergeten te zijn, doch eindelijk sprak hij :

»O, ja, nu herinner ik 't mij. Maar, lieve vrouw, dat zou moeilijk gaan. Want dan zoudt gij wel zes dollars moeten geven.«

»Zes !« riep juffrouw Warder verbaasd. »Gij zeidet

zelf dat ze haast niets waard waren, en dat ge nog bang waart er op te zullen verliezen en zoo meer. Ik dacht dat ge blij zoudt wezen dat ik ze u weer afkocht.«

»O ja,« zei de goudsmid weer, »maar ziet gij, 't is nu een ander geval. Gisteren kwam hier al een rijk heer uit de stad om kamers te zien — want we verhuren zomers ook kamers. Net lag daar de speld, die ik maar wou versmelten. »Hè,« zei hij, »dat is een mooi ding, nog ouderwetsch. Ik geef er u dadelijk zes dollars voor.«

»En hebt gij dat gedaan?« riep de weduwe angstig.

»Neen, nog niet,« sprak de slimme goudsmid. »Want om de waarheid te zeggen, ik dacht, misschien komt gij later nog eens om die dingen, en dan zou 't mij spijten als ze weg waren. Maar ge ziet nu wel, dat ik het u voor niet minder dan zes dollars kan geven, en dan verlies ik er nog bij, want nu reken ik heelend'al niets voor de twee ringetjes. Evenwel voor zes kunt gij alles krijgen; 't is alleen om u plezier te doen.«

Dat de man onwaarheid sprak, geloofde juffrouw Warder vast en zeker. Ze zeide het echter niet en antwoordde alleen:

»Het spijt mij, baas, maar zes dollars kan ik er niet voor missen. Gij moet dan maar doen wat gij meent dat goed is.«

Dat leek echter den man blijkbaar niet. »Hoor eens,« zei hij, »omdat gij het zijt, zal ik 't doen voor vijf, ofschoon die mijnheer er meer . . . .«

»Ik zal er over denken,« sprak juffrouw Warder, die nu volkomen begreep dat de man haar maar wat verteld had. »Wilt gij nog wat wachten?«

»Goed,« was 't antwoord, »maar niet lang.«

De weduwe ging heen en begaf zich naar mevrouw Denham, die, zooals gij weet, nog altijd de japon niet

had betaald. Ditmaal was de dame thuis, en zelfs toonde zij zich thans buitengewoon vriendelijk, wat juffrouw Warder juist niet van haar gewoon was.

»Ik heb u wat lang laten wachten,« sprak de dame, terwijl zij het geld neertelde, »maar het trof zoo ongelukkig, dat ik niet thuis was. Hier is nog een dollar bovendien, daar moet ge uw meisjes wat voor koopen.«

De weduwe wilde dat niet aannemen, doch mevrouw Denham stond er op dat zij 't doen zou, en sprak eindelijk :

»Nu moet ik u nog iets vragen: Ik ben een van uw oudste klanten hier. Wilt ge mij beloven als er soms meer werk komt deze maand — 't kon toch wezen, — mij 't eerst te helpen?«

»Heel goed,« sprak de weduwe; »ik heb op het oogenblik niets anders, en kan dit dus niet afslaan.«

Nu deed mevrouw Denham aanstonds een groote bestelling van allerlei dingen, zoodat de weduwe zeker wel voor haar alleen een maand werk zou hebben. En toen zij naar huis ging was het haar wonderlijk te moede, doch kon zij den Heer loven, die zoo voor haar zorgde en betoonde dat Hij het is, die den wees en de weduwe staande houdt.

Een paar dagen later werd aan de weduwe duidelijk wat mevrouw Denham eigenlijk had bedoeld. Er kwam namelijk bezoek van een paar dames uit het dorp, die blijkbaar de mooie kleeren der dame hadden bewonderd en uitgevischt wie die gemaakt had. Ze wilden nu ook door juffrouw Warder in 't pak gestoken worden. Want dit was wel zoo makkelijk als, gelijk zij tot nu toe deden, er voor naar de stad te gaan.

De weduwe kon natuurlijk niet allen tegelijk helpen, temeer daar zij door haar woord gebonden was, om eerst mevrouw Denham te bedienen. Doch de anderen

wilden wel een weinig wachten, ook omdat zij op het dorp toch nergens anders terecht konden.

Zoo had zij dan werk in overvloed en kon zij den Heer recht hartelijk danken, die in al haar nooden rijkelijk voorzag. En dat deed zij ook. Gij zult misschien zeggen: Nu dat is natuurlijk. Maar lieve vrienden, dat is niet zoo. Menigeen, die in den nood tot den Heer riep, vergeet als 't goed gaat te danken, en heeft een gevoel als kon hij 't nu wel buiten God af. In den Heidelbergischen Catechismus wordt ons geleerd in tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar te zijn, en hoe vreemd het ook klinkt, soms is het eerste nog gemakkelijker op te volgen dan het laatste.

Voor den kleinen Karel kon thans goed worden gezorgd. De dokter kwam geregeld, de geneesmiddelen ook, en de bediende in den winkel boog nu als een knipmes, wanneer de weduwe kwam bestellen. Gij begrijpt hoe dat kwam. De zieke werd ook beter, en was tegen het voorjaar zoover, dat hij weer uit kon gaan en met andere kinderen spelen.

Een week of vijf na nieuwjaar kwamen de zeeman en zijn vrouw juffrouw Warder weer bezoeken. Zij hadden nu David meegebracht, een flinken, krachtigen jongen, even stevig gebouwd als zijn vader. Toen deze laatste hem vertelde, dat de juffrouw bij wie ze nu waren, dezelfde was, die gemaakt had dat hij, David, niet werd opgepakt, stond de jongen eerst wat verlegen, niet wetende wat hij zeggen zou. Doch de weduwe begreep best wat ze kwamen doen en zei: »Nu David, dat was ook een rare vergissing van dien Bronton, hè.«

»Ja,« zei David, »en ik ben erg blij, juffrouw, dat u gezorgd hebt dat ik weer naar huis kon gaan. Kijk eens, dat heb ik voor u gemaakt.«

Meteen sprong hij weg, en kwam weldra terug met iets, dat hij zoo lang bij de deur had laten staan. 't Was een klein scheepje, keurig opgetuigd en zoo netjes afgewerkt, dat niemand 't zou hebben verbeterd. Op den voorsteven prijkte de naam van de juffrouw.

Dat het mooie scheepje door moeder, de meisjes en Karel zeer goed bekeken en luid geprezen werd, kunt gij begrijpen. Nu, 't was dan ook mooi, en David had het heel alleen gemaakt. Vader had hem enkel nu en dan gezegd, hoe 't precies wezen moest. Onze vriend echter stond er nu maar bij en zei niets. Hij was als meer jongens, die beter wat kunnen uitvoeren dan hun woord doen.

»En nu, juffrouw,« zei de zeeman, na een poos, »kom ik meteen afscheid nemen. Ik ga weer naar zee en denk een maand of vijf weg te blijven. Ik heb u echter nog wat te vragen : 't Is voor mijn vrouw wat ongezellig zoo dikwijls en lang alleen te zijn, en gij woont hier heel afgelegen en, dunkt mij, ver van alles af. Zoudt gij nu niet in onze buurt willen komen wonen ? Dan konden we gezelschap aan elkaar hebben, of liever degenen die thuis blijven, want ik ben er veelal uit ; en voor u is het ook veel makkelijker.«

De weduwe beloofde dat zij er over zou denken. Dien dag bleven de zeeman en zijn vrouw en David bij haar te gast. 't Was nu maar goed, dat er geen gebrek was aan het noodige, zooals eerst, want zeelui kunnen gewoonlijk goed eten, en David scheen niet alleen dienzelfden eetlust te bezitten, maar ook nog den trek dien gezonde jongens altijd hebben er bij. De kleine Karel, die nog steeds zwak was, zag met verbazing hoe David zat te schransen, en lachte even toen de zeeman zei :

»Ge moet hem dat eens gauw nadoen, dan wordt ge sterk.«

Doch David kon ook meer dan eten, zooals we al gemerkt hebben. Zoo kon hij, misschien wel doordat de goede maaltijd hem kracht gaf, met Kareltje op zijn rug hollend den weg oploopen, zoodat de kleine jongen er pret van had, en David zei : »Ik kan er nog wel twee zoo bij nemen.« En toch was die sterke, forsche knaap zoo goed en zachtzinnig van aard, dat de meisjes al spoedig heel vriendelijk en vertrouwelijk met hem werden.

Zij hadden een heel prettigen namiddag en allen evenveel plezier, vooral toen David, die beproeven wou een draad door 't oog van een naald te steken, na veel vruchteloze moeite 't moest opgeven en heel verbaasd stond, toen het oudste meisje 't in een oogenblik deed. Nu, elk in zijn vak. David had ook geen gedachte naaister te worden.

Toen de gasten vertrokken waren, overlei de weduwe, terwijl zij nog wat aan haar werk deed, het plan dat haar was voorgesteld. Zij moest erkennen dat het voorstel in elk opzicht goed kon zijn en besloot daarom, zoo spoedig mogelijk het uit te voeren en tegen den zomer, den besten tijd, als 't kon, een nieuwe woning te huren.

De dag naderde, dat de weduwe haar huis zou verlaten om het nieuwe te gaan betrekken. Zij was midden in al haar bezigheden, die een aanstaande verhuizing meebrengt, toen op zekeren morgen, tot haar groote verbazing, de vrouw van den goudsmid binnentrad. De weduwe was al een paar malen weer bij den man geweest, maar had hem telkens niet thuis getroffen.

»Juffrouw,« zoo sprak de binnentredende, »zijt gij

niet een poos geleden bij ons geweest, om over een paar ringetjes en een speld te spreken?«

»Ja,« zei de weduwe, die daar liever maar niet aan dacht.

»Nu,« ging de ander voort, »gij kunt ze krijgen voor hetzelfde wat ze mijn man gekost hebben, twee dollars.«

»Maar ik dacht, dat hij er zes voor krijgen kon. Heeft hij dat dan niet gedaan?«

»Ja, ziet gij, de heer die er dat voor geven wou, is niet teruggekomen. Maar daarbij, het zou toch niet goed zijn geweest. Zoodra ik er van hoorde, zei ik tot mijn man: Foei, zei ik, dat moet ge niet doen. De juffrouw, zei ik, is op die ringetjes gesteld, zei ik, en dat begreep hij ook, en, zei ik, ik zal ze zelf gaan brengen. Hier zijn ze.«

Meteen haalde de juweliersvrouw een papier tevoorschijn, en gaf dit met wat er in zat aan juffrouw Warder.

Deze zette groote oogen op; zij begreep niet hoe de man ineens zoo veranderd en de vrouw zoo vriendelijk geworden was. Doch verblijd dat zij de gedachtenissen aan haar moeder weer terugkreeg, betaalde zij de twee dollars, en nam met dank het pakje aan.

»En nu, juffrouw,« ging de bezoeker voort, »kunt gij mij misschien ook een genoegen doen? Ik weet dat gij werkt voor mevrouw Denham en nog meer dames. Zoudt gij nu tijd hebben om voor mij ook een japon te maken? Ge moet maar zeggen wat het kost.«

De weduwe begreep nu ineens heel de zaak. De goudsmidsvrouw wilde graag even mooi gekleed zijn als de groote dames van het dorp, vooral tegen den zomer, nu er weer zooveel gasten kwamen. En die

mooie kleeding was op die plaats heel moeilijk te krijgen, als juffrouw Warder er niet bij te hulp werd geroepen. De laatste echter maakte geen opmerkingen, maar zei alleen dat zij bereid was het werk te doen, als er tenminste geen haast bij was. De ander ging vergenoegd heen.

Toen de zomer aanbrak, verlieten moeder en kinderen voorgoed hun woning, en werden zij de burens van hun nieuwe vrienden. In menig opzicht was de verandering een groote verbetering, want het huis was ruim en had, gelijk bijna alle in dit deel van het dorp, een flinken tuin. Ook woonden zij er temidden van diegenen voor welke de weduwe 't meest werkte, en dicht bij de school.

Met een verblijd hart vertelde de weduwe dit alles en veel meer aan den dominee, die haar spoedig na de verhuizing kwam opzoeken. Hij verheugde zich met haar, en wees er ook op hoeveel heerlijker nog dan de zegen, dien de Heere haar uitwendig schonk, de eeuwige zegen was, dien zij gekregen had, al was het ook langs een weg van moeite en beproeving.

De nieuwe burens bleken ook op den duur goede, hartelijke vrienden. De vader was natuurlijk veel afwezig; de moeder was een vriendelijke, dienstvaardige vrouw en, daar zij weinig zorgen en veel tijd had, hielp zij ongevraagd heel dikwijls haar buurvrouw als die druk zat te naaien, en er toch voor de kinderen en de huishouding moest gezorgd worden. David was een jongen van zessen klaar, dat is te zeggen, voor alles waar de handen bij te pas kwamen. Op school had hij 't nooit heel ver gebracht, en van lezen hield hij niet bijster veel. Doch als er een hek geschilderd of een boom geplaat, een wagenrad hersteld of zoo iets gedaan moest worden, was David er bij en deed

het vlug en goed. En zulke jongens en mannen moeten er ook zijn. De Heere God maakt van den een een knap werkmán, denk maar aan Aholiab en Bezaleël, en van den ander een groot geleerde, zooals Daniël was. Maar allebei hebben 't van den Heere God, en als ze hun werk goed doen, doen zij wat God wil.

Nu was 't echter ongelukkig, dat noch David, noch zijn moeder dit inzagen. Zij waren geen menschen die goddeloos leefden, zij gingen ook trouw naar de kerk en deden »hun plicht«, zooals de juffrouw 't noemde. Maar zij wisten niet dat er wat anders en veel meer noodig is, zal een zondaar voor tijd en eeuwigheid gelukkig zijn.

Juffrouw Warder had dit al spoedig bemerkt, en het deed haar leed. Zij bad den Heere haar wijsheid te geven om er eens over te spreken, al ging dit moeilijk. De zeemansvrouw wilde wel hooren, want zij voelde altijd groote dankbaarheid jegens de weduwe, om den grooten dienst, welken deze haar bewezen had. Een eerste goede zaak, die juffrouw Warder wist te bewerken, was althans, dat ook haar buurvrouw in haar huisgezin den Bijbel begon te lezen. Dat moest David doen; hij had er wel niet veel zin in, maar hij zou toch voor geen geld van de wereld zijn moeder iets geweigerd hebben. De dominee, die er van hoorde en er zeer verblijd over was, ging moeder en zoon eens opzoeken, en gaf David een lijstje van hoofdstukken, die hij vooreerst maar lezen moest. Zoo geschiedde 't ook. En menigmaal had juffrouw Warder gelegenheid om met haar vriendelijke buurvrouw over de woorden Gods te spreken, in alle eenvoudigheid; maar des te beter werd het begrepen.

Toen de zeeman na maanden weer thuis kwam, vond hij wel wat veranderd — maar hij kon niet zeggen,

dat het er slechter op was geworden. Hij verblijdde zich, al verwonderde het hem zeer, David zoo vlot uit den Bijbel te hooren lezen, en bespeurde ook wel, hoe zijn vrouw en zijn zoon de omgang met de nieuwe bureu goeddeed. En al weet ik niet hoe het allen mettertijd ging, en of zij den Heer zochten en vonden, dit is zeker, dat de twee gezinnen steeds nauwer werden verbonden, en Gods Woord er gelezen en Zijn Naam in psalm en lofzang geprezen werd.

De groote opoffering, die de weduwe zich eens getroost had, was haar rijkelijk vergolden. Doch niet daarin verblijdde zij zich 't meest, maar, gelijk ook de leeraar had gezegd, dat de Heere God in Zijn genade haar de oogen had geopend en haar had geleid tot het Licht der wereld, onzen Heer Jezus Christus, wien te dienen nu haar lust was.

